

De zin van een kind in

Door: Anne van Hees

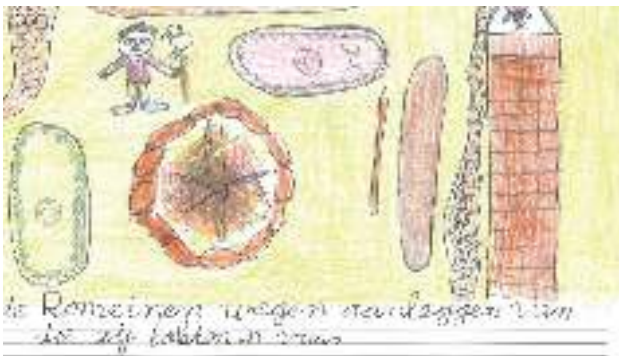
Een bezoek aan De Horst, school voor speciaal onderwijs, laat zien dat een talige activiteit die op het eerste oog 'grappig', 'creatief' en 'leuk' lijkt, ook leerzaam is en daarnaast kan zorgen voor verbondenheid. Verbondenheid op verschillende niveaus. Verbinding met en tussen de kinderen en verbinding van de lesstof.

Digitale boeken...

worden gemaakt door en voor kinderen. Digitale boeken blijven bewaard. Ze staan op de computer in een map, of op de schoolsite en kunnen worden bekeken door familie, vrienden en bekenden. Behalve het bekijken en beluisteren van deze boeken, kunnen ze worden ingezet tijdens de les om de lesstof te herhalen en te leren. Samen met de kinderen wordt een verhaal rondom een thema bedacht waarmee de klas bezig is. De kunst is om verschillende vakgebieden te integreren in het proces en er vervolgens een leerzaam digitaal product van te maken.

Als ik groep F-lees betreed, zie ik daar veertien leerlingen van gemiddeld negen jaar oud. Zij willen mij graag vertellen hoe het met het maken van een digitaal boek in z'n werk gaat. Ze maken me duidelijk dat het begint met een idee van iemand uit de klas en dat de juf aan de hand van de zinnen die zij bedenken een verhaal vormt.

Daarnaast staat hun meest recente boek al klaar op het digibord. Hun laatste digiboek – zoals de kinderen het zelf noemen – gaat over de Romeinen. Als ik het boek bekijk en beluister, valt het me op dat er naast de uitgebreide en gedetailleerde tekeningen, ook veel aandacht is besteed aan dynamiek. De geluiden en bewegende elementen die aan de pagina's zijn toegevoegd, spreken tot de verbeelding.

zie: <http://www.digitaalprentenboek.nl/boeken/romeinen/index.html>

Oorsprong

In 2006 hebben Femke Woudstra en haar toenmalige stagiaire Wendy Schraven de basisopzet voor deze digitale boeken ontwikkeld. Inspiratie hiervoor vonden zij in het concept van Storyline Approach en in de Reflecterende Moedertaal Methode. Deze laatstgenoemde methode wordt door alle leerkrachten op De Horst ingezet om de kinderen in interactie en door middel van reflectie te begeleiden naar de zone van naaste ontwikkeling. De taal van het kind vormt het uitgangspunt en de leerkracht voegt op een interactieve manier nieuwe woorden aan deze taal toe. Op deze manier leren kinderen taal in samenhang.

Tweeledig betrokken

Op De Horst zitten kinderen met een ernstige auditieve of communicatieve beperking. Welbevinden en betrokkenheid staan er centraal en dat wordt duidelijk door de manier waarop het werken aan de digitale boeken wordt aangeboden. De thema's voor de boeken worden namelijk bij voorkeur aangedragen door de kinderen. Zo werd er in de klas van Femke onlangs een inzamelingsactie gehouden om tijgers te redden. Hier ontstond de betrokkenheid bij (wilde) dieren en vervolgens werd er in goed overleg besloten om een digitaal boek over de diertuin te maken. De kinderen bedenken nu zinnen en enkelen zijn al bezig om een tekening bij hun zin maken.

In dit boek worden ook foto's van de kinderen opgenomen. Hiervoor schminken de kinderen elkaar als een dier. Als de beelden klaar zijn en de zinnen keurig opgeschreven,

n het boek van de klas

spreken de kinderen zelf de zinnen in en worden er passende geluiden aan het boek toegevoegd.

Doordat de kinderen ervaren dat hun inspanning leidt tot een 'echt' boek, neemt hun betrokkenheid toe. Hun persoonlijke en gezamenlijke inzet draagt bij aan een product dat steeds opnieuw kan worden bekeken en beluisterd, door henzelf en door anderen.

Digitale boeken

Welbevinden en betrokkenheid zijn niet de enige kenmerken van het ErvaringsGericht Onderwijs (E.G.O.) die we terugzien bij het maken van digitale boeken. Op diverse manieren wordt er verbondenheid gecreëerd. Er ontstaat verbondenheid tussen de kinderen, doordat er met heel de klas gewerkt wordt aan een gezamenlijk boek. De leerkracht realiseert daarnaast ook verbondenheid met inhoud en leerdoelen door bijvoorbeeld de nieuwe woorden die leerlingen leren door het werken aan de digitale boeken terug te laten komen in de weektaak.

Femke noemt de boeken bewust digitale boeken. "Het hoofddoel van de boeken is het stimuleren van de taalvaardigheid van de kinderen. Daarnaast worden er diverse andere doelen nagestreefd, bijvoorbeeld op het gebied van expressie of doelen die verbonden zijn aan de inhoud van het boek", aldus Femke.

Omabried en de friezen worden veel met de Rostaenen
over hun land

Première

In groep van Marlous van Grinsven zitten dertien 11- en 12-jarige kinderen. Aan het einde van de ochtend is het moment eindelijk daar: de première van hun digitale boek 'De bijzondere droom van Lisa en Martijn'. Het verhaal speelt zich af in 1869, de tijd van de burgers en stoommachines, zoals de ondertitel van het boek aangeeft. Het boek is ontstaan naar aanleiding van een les uit de geschiedenismethode. De kinderen hebben extra aandacht besteed aan de fysieke gelijkenissen van de twee hoofdfiguren uit hun Lisa en Martijn op iedere tekening. Hiervoor hebben ze afspraken gemaakt over hoe zij eruit dienen te zien en deze genoteerd op een groot vel papier. Op ditzelfde vel zijn voorbeeldfiguren van Martijn en Lisa getekend.

Marlous: "De kinderen vertelden me dat ze voor het leren van dit hoofdstuk slechts één week nodig hadden, in plaats van de gebruikelijke twee weken. Toen ik vroeg waarom dat zo was, gaven zij aan dat het boek de stof al had samengevat en dat zij de stof beter begrepen door het maken van het boek."

Mogelijkheden

Femke en haar collega's ontdekken telkens nieuwe mogelijkheden in het maken en verfriaaien van de digitale boeken. Dit motiveert zowel de kinderen als henzelf. Femke: "Nadat Marlous met kerst aan heel de school een digitaal boek toonde waarin dynamische beelden waren verwerkt, nam ik haar idee over en laat de kinderen van mijn klas nu ook bewegende beelden toevoegen aan hun digitale boeken. Nu denken de kinderen al bij het idee voor hun ontwerp na welke delen van hun tekening ze willen

Stelling over taalonderwijs:

De "spreekbeurt" is niet meer nodig, als je maar regelmatig de kans krijgt om aan je medeleerlingen te vertellen wat je ontdekt of ervaren hebt.

laten bewegen of welke effecten ze willen verwerken en wat ze dienen te ontwikkelen om dit mogelijk te maken."

Marlous: "Tot nu toe gebruikten we alleen bestaande geluiden om geluiden weer te geven die kinderen aan hun tekening wilden toevoegen. Toekomstige boeken zullen worden voorzien van geluiden die de kinderen zelf opnemen."

En zo worden de boeken steeds mooier, dynamischer, meer digitaal en bovenal steeds meer van de kinderen zelf.

Anne van Hees

Freelance onderwijskundige
anne@hulpbijadhd.nl

Meer weten?

F. Woudstra (2010). Digitalige boeken – Het ontwerpen van digitalige boeken met behulp van een visueel stappenplan.

www.digitaalprentenboek.nl